

مدیرعامل سابق آب و فاضلاب کشور در گفت و گو با رصد:

بحران قابل پیش بینی بود اما بودجه ناکافی

آیا همچنان باید منتظر
بودجه های دولتی ماند؟

علیرضا کافی | تابستان امسال در بخش هایی از کشور، آب شرب رنگ و بوی قرمز خطر گرفت و شهرهایی مثل اصفهان و کرمان به وضعیت بحرانی رسیدند یا یک ماه مانده به پاییز اعلام شد که سدهای پایتخت تنها ۳۰ روز دیگر آب دارند! نگاه کوتاه مدت باعث شده برای شهرهایی مثل تهران، کرمان و اصفهان علارغم پیش بینی بحران، اقدامی صورت نگیرد تا به وضعیت قرمز امروز برسند. هر چند مسئولین فعلی آب و فاضلاب کشور به علت همین وضعیتی که همیشه در بحران است، فرصت پاسخگویی به سوالات ما را نداشتند!

اما مهندس مهدی ثمره هاشمی، مدیرعامل سابق شرکت آب و فاضلاب کشور، صبورانه به سوالات ما پاسخ داد. وی مشکلات امروز را ناشی از حاکم بودن یک مدیریت نه چندان علمی و کارشناسی در طول ۴۰ سال گذشته می داند، معاون فعلی هماهنگی بنیاد تعاون سپاه پاسداران با اشاره به دوران مدیریت خود، صریحا از کمبود شدید اعتبار دولت در بخش آب سخن می گوید که باعث شده برخی طرح ها با قدمت ۲۰ ساله هنوز به بهره برداری نرسند. در ادامه مشروح این گفتگورا بخوانید.

امسال منابع آبی پاییزی سدهای تهران

حتی در بخش زراعی را پیش خور کردیم، از سوی دیگر در زمان بحران اقدام به حفر چاه های جدید و برداشت از سفره های زیرزمینی در شهرهای مختلف می کنیم که در شرایط بحرانی اند، این روش چه ایراداتی دارد و استراتژی ما در تامین آب شرب چه باید باشد؟

در مقوله مدیریت آب باید نگاهی بلند مدت داشت، نگاه کوتاه مدت و بررسی مدیریت فعلی ما را به نتیجه نخواهد رساند؛ از حدود ۴۰ سال قبل مشکلات عدیده ای در مدیریت آب کشور وجود داشته است و این مشکلات در نهایت سبب شده تا وضعیت آب های سطحی و زیرزمینی در ایران به یک وضعیت بحرانی تبدیل شود.

تمام این مشکلات نشأت گرفته از یک مدیریت نه چندان علمی و کارشناسی است که در طول ۴۰ سال گذشته بر مجموعه آب کشور حاکم بوده است. در تمام این مدت مشکلات بر روی هم تلنبار شده اند تا امروز با وضعیتی بحرانی در حوزه آب مواجه باشیم. این در حالی است که اگر در کنار مدیریت صحیح منابع آبی از نظرات صاحب نظران علمی و خبرگان نیز بهره می بردیم به راحتی قادر به کنترل و مدیریت منابع آبی کشور بودیم، جالب اینجاست در بسیاری از کشورهای دنیا که از سطح کمتری از بارندگی سالانه نسبت به کشور ما برخوردارند، توانسته اند با مدیریت صحیح منابعی که در اختیار دارند، ذخایر آب های زیرزمینی خود را در

حد معقول حفظ کنند.

در چه بخش هایی می توان مدیریت منابع آبی را اعمال کرد و نتیجه بهتری نیز گرفت؟

یکی از مشکلات اساسی و جدی ما نحوه مصرف آب در حوزه کشاورزی است، بین ۹۰ تا ۹۳ درصد از آب مصرفی کشور در بخش کشاورزی مصرف می شود که ۶۵ درصدش به هدر می رود.

یکی دیگر از مشکلات غلط بودن الگوی کشت در بسیاری از مناطق کشور است، از لحاظ عقلی و علمی روشن است که کاشت برنج در حاشیه رودخانه زاینده رود غلط و غیرعلمی است! در حالی که این اتفاق در حال حاضر رخ می دهد و در حالی که منابع آب های سطحی در پشت سد زاینده رود به کمترین سطح خود رسیده، همچنان برنج در حاشیه زاینده رود کشت می شود؛ این مشکل در بسیاری از مناطق کشور وجود دارد به عنوان مثال در استان کرمان که نزدیک به چهارده سال است با مشکل خشکسالی مواجه شده، همچنان چغندر قند کشت می شود، محصولی که برای کشت آن نیاز به آب فراوان است و با خصوصیات اقلیمی کرمان سازگار نیست.

اگر ما تنها ۱۰ درصد در مصرف آب کشاورزی صرفه جویی کنیم، می توانیم بر مشکلات و بحران های آبی فائق آییم و آب مورد نیاز در دیگر بخش ها را به راحتی تامین کنیم.

سهم آب شرب از مجموع آب مصرفی در کشور بین پنج تا شش درصد است و با اندکی

صرفه جویی در بخش کشاورزی می توان آب شرب مورد نیاز شهروندان را تامین کرد. این در حالی است که در حال حاضر بسیاری از روستاهای کشور هنوز با تانکر آبرسانی می شوند و از سوی دیگر روستاهای زیادی به دلیل مشکلاتی که برای تامین آب شرب دارند از سکنه خالی شده اند.

اکثر هشدارهایی که از سوی مسئولان داده می شود در خصوص صرفه جویی در مصرف آب شرب است و اشاره ای به اصلاح الگوهای کشت و نحوه آبیاری نمی شود. علت چیست؟

چالش اصلی ما در بخش کشاورزی است اما این دلیل نمی شود که الگوی مصرف در بخش شرب صحیح باشد و مشکلی در این بخش وجود نداشته باشد. متأسفانه الگوی مصرف آب شرب در کشور ما غلط است. مصرف آب شرب در بسیاری از کشورهای اروپایی که میزان بارندگی سالانه شان بین سه تا چهار هزار میلیمتر در سال است و ده برابر ایران بارندگی دارند، از ایران کمتر است. در بسیاری از این کشورها سرانه مصرف آب شرب ۱۲۰ لیتر در روز به ازای هر نفر است ولی در کشور ما کمترین مصرف ما ۱۹۰ لیتر در روز است در برخی مناطق مانند تهران سرانه مصرف آب برای هر نفر در یک شبانه روز به ۲۵۰ تا ۳۰۰ لیتر آب در روز نیز می رسد.

با این حال با وجود شرایط بحرانی برای تامین آب، امسال رکورد مصرف آب در

بروز بحران آبی در کشور از سال ها قبل قابل پیش بینی بود، تمامی شواهد و قرائن حکایت از بروز بحران آبی می داد، از افزایش جمعیت گرفته تا افزایش مصرف آب و کاهش منابع آبی، با این حال مسئولان به فکر فرهنگ سازی نیفتادند و اقدامی برای ارائه آموزش های لازم از کودکان و دبستان تا سنین بالا نکردند